

“आलीदेखि थाली, विषादी रहित बाली”
“FROM FARM TO TABLE ; CHOOSE PESTICIDE FREE”

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह-२०७८
 (चैत्र ३ गतेदेखि चैत्र ९ गतेसम्म)

१. शत्रु कीराहरूका शिकारी माकुराहरू

खेतबारीमा विभिन्न प्रकारका माकुराहरू प्रशस्त मात्रामा देख्न सकिन्छ । शत्रुजीव व्यवस्थापनमा माकुराको भूमिका निकै महत्वपूर्ण छ । यसका बच्चा र माउ दुवैले धेरै प्रकारका कीराहरू खान्छन् । जालो बुन्ने माकुराले जालोमा कीरा फसाई मार्दछन् भने जालो नबुन्ने माकुराहरू फुर्तिला र सक्रिय भएकाले किराहरू खोजी-खोजी शिकार गर्दछन् । भर्खरै बाली लगाएको जमिनमा पनि अन्य मित्त्रु शिकारी कीरा भन्दा पहिले माकुराले आफ्नो वर्चस्व कायम गर्दछ । माकुराको जीवन अवधि लामो हुने हुँदा रसायनिक विषादीको प्रयोगले यिनीहरू मरेपछि पुर्नस्थापना हुन निकै समय लाग्न सक्दछ ।

२. शत्रुकीराहरूलाई रोग लगाउने सुक्ष्म जीवाणुहरू

हानीकारक कीराहरूलाई धेरै खालका सुक्ष्म जीवाणुहरूले आक्रमण गरि रोग लगाई मार्दछन् । यी सुक्ष्म जीवाणुहरूमा दुसी, ब्याक्टेरीया, भाइरस र नेमाटोडहरू पर्दछन् । यो जीवाणुहरू प्राकृतिक रूपमा रहेका हुन्छन् । यिनले मानव, जनावर र बाली बिस्वालाई नोक्सान पुऱ्याउँदैनन् । यी सुक्ष्म जीवाणुहरू कीरा विशेष तथा कीराको अवस्था सापेक्षित हुन्छन् । कीरालाई रोग लगाई मार्ने हुँदा यी प्रभावकारी छन् र कतिपय सुक्ष्म जीवाणुहरू बजारमा जैविक विषादीको रूपमा किन पनि पाईन्छ ।

मेटारेजियम (हरियो दुसी)

त्युमेरीया (सेतो दुसी)

मटिसीलीयम दुसी

हिंसुटेला दुसी

एन.पी.मि. (भाइरस)

वि.टी. (व्याक्टेरिया)

कीरालाई रोग लगाउने नेमाटोडले मारेको खुमै र नेमाटोड

गण्डकी प्रदेश सरकार
 कृषि, उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय
 कृषि विकास निर्देशनालय
बाली संरक्षण प्रयोगशाला

पोखरा, नेपाल

बाली नालीमा विषादीको प्रयोग घटाऔं ।
स्वस्थ कृषि उपजको लागि आई.पी.एम.
पद्धति अपनाऔं ।

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह - २०७८ सफलताका साथ मनाऔं ।

“आलीदेखि थाली, विषादी रहित बाली”
 "FROM FARM TO TABLE ; CHOOSE PESTICIDE FREE"

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह-२०७८
 (चैत्र ३ गतेदेखि चैत्र ५ गतेसम्म)

विषादी प्रयोग गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

गर्नु पर्छ (✓)

विषादी छनोट गर्दा प्राविधिक सल्लाहमा संकेतका आधारमा सकेसम्म कम घातक विषादीको छनोट गर्नु पर्छ ।

विषादी सुरक्षित तरिकाबाट राख्नु पर्छ । विषादी सकिएको भाँडोलाई सुरक्षित रूपमा नष्ट गर्नुपर्छ ।

विषादी प्रयोग गर्नु पूर्व विषादीको लेबलमा उल्लेख गरेका कुराहरु राम्रोसंग पढ्नु पर्छ ।

विषादी छरेपछि बाली टिप्नु पर्छन् भने अनधिलाई ध्यान दिएर टिपिएका खानेकुरा मान खाने गर्नुपर्छ ।

विषादी तयार गर्दा सहि मात्रामा र छर्कदा सहि समयमा छर्कनु पर्छ । तयार गर्दा र छर्कदा सुरक्षित पहिरन लगाउनु पर्छ ।

विषादी चलाउदा शरीरमा असर देखिएमा तुरुन्त प्राथमिक उपचार गरी चिकित्सकको परामर्श लिनुपर्छ ।

विषादी प्रयोग गर्ने उपकरणहरु सहि अवस्थामा राख्नु पर्छ ।

अनावश्यक विषादीको प्रयोग नगरौं ।

गर्नु हुदैन (✗)

विषादी हालेको भाँडोमा खाने वस्तु राख्नु हुँदैन ।

यसरी विषादी कंटा कंटीले भेट्ने ठाउँमा कहिल्यै पनि राख्नु हुँदैन ।

विषादी यसरी जथाभावि रूपमा पोख्नु र फाल्नु हुँदैन ।

नेपालमा प्रतिबन्धित विषादीहरू

● क्लोरोड	● मर्भुरिक	● टुइनेफस	● वि.एच.सि.	● डाइक्लोरोमस
● डायिडिन	● फोस्फामिड	● डाइक्लोफेन	● टोसामेथन	● काबोक्वामिन
● डिटि	● सेलोकोडीफस	● डाइमिथिल	● मिरेक्स	● एक्सुप्रिपम
● डिटि टि	● इण्डोसल्फान	● मिरेक्स	● फारथियन	● फन्फेट
● सेटक्वोर	● वेनोमाइल	● फेफामाइडिन	● फोरट	
● अगानो	● कार्बोक्वुरान	● इन्डिन	● कार्बोसिन	

प्रयोगमा प्रतिबन्धित तथा पञ्जिकरण (वर्ता) नगरिएका विषादीहरूको प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

विषादी छर्कदा हावा आफूतर्फ आएको दिशातर्फ फर्केर छर्कनु हुँदैन ।

विषादी पानीको स्रोतमा पर्ने गरी छर्कनु हुँदैन ।

विषादी राखेको वा छरेको ठाउँ नजिक बसेर खानेकुरा खानु हुँदैन ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
 कृषि, उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय
 कृषि विकास निर्देशनालय
बाली संरक्षण प्रयोगशाला

पोखरा, नेपाल

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह - २०७८ सफलताका साथ मनाऔं ।

“आलीदेखि थाली, विषादी रहित बाली”
 “FROM FARM TO TABLE ; CHOOSE PESTICIDE FREE”

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह-२०७८

(चैत्र ३ गतेदेखि चैत्र ५ गतेसम्म)

खेतबारीमा पाइने मित्रकीराहरू

१. परभक्षी/शिकारी कीराहरू : यो कीराहरूले हानिकारक कीराहरूको संख्या कम गरी कृषि पर्यावरणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छन् । प्रत्येक परभक्षी कीराहरूले आफ्नो जीवनकालमा धेरै कीराहरूको शिकार गर्दछन् । यिनको जीवनचक्र तथा स्वभाव अनुसार विषादीको असर शत्रु कीरा भन्दा यीनमा बढी देखिन्छ ।

माटोमा पाइने मित्र खपटे कीराहरू

स्त्री स्वभावका खपटेको वयस्क र लार्वा

जालीदार कीराको वयस्क र लार्वा

कर्ण किट

बाघे खपटे

गाईने कीरा

मिरीड पतेरो

नमस्ते कीरा/आँखा फोरुवा

लामो सिङ्गे फट्यागा

शिकारी पतेरो

कान्छी ओलेको वयस्क र लार्वा (औसा)

शिकारी मिड्ड

पानीको पतेरो

२. परजीवी कीराहरू : यो परजीवी कीराहरू धेरै साना भएकाले हाम्रो ध्यान पुग्दैन तर यिनीहरूले शत्रु कीराहरूको संख्या कम गर्नका लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछन् । परभक्षी कीराहरू भन्दा यिनीहरूको आहार सापेक्ष हुन्छ । यी परजीवी कीराहरू तल देखाए भन्दा धेरै प्रकारका हुन्छन् । यी परजीवी कीराहरू किटनाशक विषादीबाट छिट्टै मर्दछन् । यी मीत्र कीराहरूले बिस्वा र मानिसलाई हानी गर्दैनन् । यिनीहरूले आफ्नो जीवनकाल र दश वृद्धि गर्न बालीका शत्रुजीवलाई खोजी-खोजी मार्दछन् साथै पर्यावरणमा यी आफै बृद्धि भई रहन्छन् । जुन रसायनिक विषादीले गर्न सक्दैन । रसायनिक विषादीले यो मित्रकीराहरूलाई पनि मार्दछन् र यी मित्रकीराहरूको संख्या कम हुँदा शत्रुकीराहरूको प्रकोप भन्न बढ्ने हुन्छ । अब यी मित्रकीराहरूको पहिचान गरी संरक्षण गरौं । रसायनिक विषादीको जथाभावी प्रयोग नगरौं ।

घानको गवारोको अण्डामा परजीवीकरण (टेलिबोगस बारुला)

टमाटरको गवारोको अण्डामा परजीवीकरण (ट्राईकोग्राम बारुला)

गवारोको लानेको परजीवी बारुला (ज्यान्थोपिम्पला)

ईटवट्टे पुतलीको लार्वामा परजीवीकरण (डाईडेन्मा बारुला)

गण्डकी प्रदेश सरकार
 कृषि, उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय
 कृषि विकास निर्देशनालय

बाली संरक्षण प्रयोगशाला

पोखरा, नेपाल

खेतबारीमा पाइने यी मित्रकीराहरूको संरक्षण गरी कृषि पर्यावरण जोगाऔं ।

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह - २०७८ सफलताका साथ मनाऔं ।

“आलीदेखि थाली, विषादी रहित बाली”
“FROM FARM TO TABLE ; CHOOSE PESTICIDE FREE”

विषादी प्रयोग मुक्त सप्ताह-२०७८

(चैत्र ३ गतेदेखि चैत्र ९ गतेसम्म)

नेपालमा प्रतिबन्धित भएका विषादीहरू

- अल्ड्रिन (Aldrin)
- वि.एच.सि. (BHC)
- क्लोरोडेन (Chlordane)
- डाइजल्ड्रिन (Dieldrin)
- डि.डि.टि (DDT)
- इन्ड्रिन (Endrin)
- हेप्टाक्लोर (Heptachlor)
- लिन्डेन (Lindane)
- अर्गानो मर्क्युरि फंगीसाइड (Organo Mercury fungicides)
- मिरेक्स (Mirex)
- फस्फामाइडिन (Phosphamidon)
- टोक्साफेन (Toxaphene)
- मोनोक्रोटोफस (Monocrotophos)
- मिथाइल पाराथियम (Methyl Parathion)
- इण्डोसल्फान (Endosulfan)
- फोरेट (Phorate)
- बेनोमाइल (Benomyl) - २०७७/८/१६ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने
- कार्बोफ्यूरान (Carbofurna) - २०७७/८/१६ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने
- ट्राइजोफस (Triozophos) - २०७७/८/१६ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने
- डाइक्लोरमस (Dichlorovus) - २०७७/८/१६ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने
- कार्बोरिल (Carbaryl) - २०७७/८/१६ सम्म प्रयोग तथा वेचविखन गर्न पाइने
- कार्बोसल्फान (Carbosulfan) - २०७८/८/१८ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने
- डाइकोफल (Dicofol) - २०७८/८/१८ सम्म प्रयोग तथा वेचविखन गर्न पाइने
- एलम्यूनियम फस्फेट (56%) ३
ग्रामको ट्याब्लेट (Aluminium Phosphide (56%) 3 gram Table) - २०७८/८/१८ सम्म प्रयोग तथा वेच विखन गर्न पाइने

विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO) ले गरेको विषादीको वर्गीकरण

१. पहिलो ए (I_a) - अत्यन्त खतरानाक (Extremely Hazardous)
२. पहिलो बि (I_b) - खतरनाक (Highly Hazardous)
३. दोस्रो (II) मध्यमरूपले खतरनाक (Moderately Hazardous)
४. तेस्रो (III) - सामान्य रूपले खतरनाक (Slightly Hazardous)
५. अपेक्षाकृत सुरक्षित (U/NH) Unlikely to Present acute Hazad/Non Hazard

विषादीको बट्टामा निलो र हरियो रङ्गको संकेत भएको विषादी छनोट गरौं ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
कृषि, उर्जा तथा जलस्रोत मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
बाली संरक्षण प्रयोगशाला
पोखरा, नेपाल